

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра нової та новітньої історії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-
педагогічної роботи

« _____ » _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Історія культури Європи новітнього часу
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський) _____
галузь знань _____ 03 Гуманітарні науки _____
спеціальність _____ 6.020302 історія _____
освітня програма _____ історія _____
спеціалізація _____ 6.020302 історія _____
вид дисципліни _____ обов'язкова _____
факультет _____ історичний _____

2018/2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою історичного факультету

“15” червня 2018 року, протокол № 6

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Миколенко Д. В., кандидат історичних наук, доцент

Програму схвалено на засіданні кафедри нової та новітньої історії

Протокол від 24.05.2018 року № 11

Завідувач кафедри

нової та новітньої історії

(підпис)

Станчев М. Г.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією історичного факультету

Протокол від 08.06.2018 року № 10

Голова методичної комісії історичного факультету

(підпис)

Тумаков О. І.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія культури Європи новітнього часу» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки «бакалавр», спеціальності (напрямку) – 6.020302 історія, спеціалізації нова та новітня історія, археологія, архівознавство, історіографія та джерелознавство, історія стародавнього світу та середніх віків, історія України, історія Східної Європи. Він розрахований на один навчальний семестр і доповнює основний курс, що викладається на історичному факультеті Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна: «Сучасна історія країн Західної Європи та Північної Америки». Вивчаючи історію культури європейських країн новітнього часу, ми уявляємо її як самостійний етап розвитку західної цивілізації.

Предметом вивчення даного курсу є культурні процес, що відбувалися на теренах Європи упродовж новітнього часу, а саме зародження і розвиток основних естетичних, літературних та художніх течій, в рамках яких розглядаються як класичні (художня література, театр, архітектура, образотворче мистецтво) так і радикально нові, у порівнянні з ними, типи художнього самовираження.

Програма навчальної дисципліни складається з двох розділів:

1. Культурні процеси міжвоєнного періоду.
2. Культура Європи другої половини XX – початку XX ст.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Особлива спільність джерел, долі та спадщини країн Європи формують єдину культурно-історичну систему з однаковим генетичним кодом і ментальністю. Основні етапи самовідчуття й самосвідомості західної цивілізації (античність, середньовіччя, Ренесанс тощо) створюють європейську культурну традицію.

Специфіка культури новітнього часу на відміну від попередніх періодів історії полягає в її принциповому перехідному характері: формується нове бачення світу, а відтак змінюється й ставлення до предметів мистецтва, реалій, буття. Цей процес вирізняється бурхливим пошуком образотворчих прийомів та експериментальною спробою створення стилю, який відповідав би новому світогляду. До того ж для новітнього часу є характерним могутній стрибок науково-технічного прогресу.

Мета курсу: по-перше, дати уявлення про вказані вище проблеми; по-друге, сформувані знання майбутніх фахівців-істориків про характерні риси та специфічні особливості розвитку основних галузей культури країн Європи.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- 1) відтворити світогляд європейців відповідної історичної епохи;
- 2) систематизувати й дати оцінку художнім течіям і напрямам у культурі;
- 3) показати генезу становлення та взаємодію традиційних і авангардистських методів сприйняття реальності;
- 4) розкрити особисті еволюції, охарактеризувати стилі і жанри європейської архітектури, живопису, літератури, музики, хореографії, моди, театрального мистецтва, кінематографа;
- 5) проаналізувати трансформацію елітарних культур у масові і навпаки;
- 6) визначити роль і значення культури новітнього часу у системі минулих епох.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Нормативна</u> / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	—
Семестр	
8-й	—
Лекції	
20 год.	—
Практичні, семінарські заняття	
—	—
Лабораторні заняття	
—	—
Самостійна робота	
70 год.	—
Індивідуальні завдання	
—	

1.6. Заплановані результати навчання

Під час лекцій студенти мають досягти таких **результатів навчання**: оволодіти навичками роботи з історичними джерелами та науковою літературою, навчитися систематизувати історичний матеріал, логічно мислити, робити аргументовані висновки, користуватися довідковою літературою.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Культурні процеси міжвоєнного періоду

Тема 1. Загальна характеристика європейської культури новітнього часу. Основні особливості європейської культури. Періодизація історії європейської культури новітнього часу. Європейська культура як історичний феномен. Характеристика мистецтва новітнього часу.

Основні художні системи – модернізм і постмодернізм. Імпресіонізм, експресіонізм, фовізм, кубізм, футуризм, абстракціонізм, дадаїзм, сюрреалізм,

реалізм – напрями у рамках мистецтва модерну. Постмодернізм і його прояви – поп-арт, оп-арт, кінетичне і концептуальне мистецтво, гіпер-реалізм, деконструктивізм, хай-тек.

Молодіжні субкультури як прояв новітнього часу.

Тема 2. Розвиток європейської культури у міжвоєнний період.

Урбанізація – основний фактор розвитку європейської архітектури. Нові будівельні матеріали і технології, їхній вплив на розвиток архітектури. Характеристика стилю модерн та його національні різновиди – «югендстиль» і «ар нуво». Шляхи вирішення житлової проблеми в Європі. Архітектори буахаузу. П'ять тезисів архітектора Ле Корбюзьє. Розвиток конструктивізму (Т. Горньє, П. Беренс). Особливості стилю функціоналізм (Я. Оуд). Архітектура тоталітарних країн: специфічні риси.

Модерн в європейському живопису (А. Муха). Імпресіонізм міжвоєнного періоду (О. Моне, Л. Корінт, Д. Лавері, М. Ліберман, М. Люс, М. Слефогт, Х. Соролья, Ф. Стер, Ж.-Л. Форен). Особлива техніка неоімпресіонізму. Творчість П. Сіньяка, А. Мартена. Розквіт експресіонізму наприкінці 1920-х – на початку 1930-х років і його відродження під час Другої світової війни. Роботи Е. Мунка, О. Кокошки, Е. Кірхнера, Ф. Бекона. Символізм в європейському живописі міжвоєнного періоду (Ж. Дельвіль, Ж. Вюйар). Розвиток метафізичного живопису (Д. де Кіріко, А. Савініо, Д. Моранді, Ф. де Пісіс, А. Мартіні, Ф. Казораті, К. Карра). Абстракціонізм і кубізм в європейському живописі (П. Мондріан, Ж. Брак, П. Пікассо). Зародження сюрреалізму (С. Далі, М. Ернст і Р. Магрітт).

Розвиток жанру нової драми у європейському театральному мистецтві (Г. Гауптман, А. Стрінберг, М. Метерлінк). Реформа класичної сцени коробки. Складання сучасної театральної системи. Творчість Ж. Жироду, Л. Жуве, П. Валері, Б. Брехта, Б. Шоу, Л. Піранделло.

Європейська література міжвоєнного періоду. Роботи Д. Голсуорсі, П. Манна, А. Франса, Р. Роллана, В. Пруста, А. Бергсона, П. Елюара, Д. Джойса, Ф. Кафки, Р. Рільке, М. Хайдеггера, Ф. Маринетті.

Імпресіонізм у музиці. Творчість Е. Саті, Ж.-М. Равеля. Розвиток експресіонізму (А. Шонберг, А. Берг, А. фон Веберн). Неокласицизм у роботах А. Русселя і О. Респігі. Неофольклоризм (Б. Барток).

Розвиток європейського джазу. Спеціалізовані видання та провідні джазові колективи. Доля джазу у тоталітарних країнах.

Розвій німого кіно. Народження звукового кінематографу. Поява цвітнього кіно. Експериментальне кіно 1920–30-х років. Творчість Л. Деллюка, В. Еггелінга, Ф. Мурнау.

Феномен Коко Шанель. Зникнення кордонів між елітарною і масовою модою. Емансипація і модні тенденції 1920-х – 1930-х років. Головні риси моди міжвоєнного періоду. Актори кіно – законодавці моди (М. Дитріх). Чоловіча мода 20-х – 30-х рр. XX ст. Вплив Другої світової війни на розвиток моди.

Поява перших субкультур. Натуризм.

Розділ 2. Культура Європи другої половини XX – початку XX ст.

Тема 1. Тенденції культурних процесів другої половини 1940–1960-х рр.

Модернізм у європейській архітектурі після Другої світової війни (Ш. Ле Корбюзьє, А. Аалто, В. Гропіус, Р. Нойтра, Л. Ван дер Рое). Розквіт функціоналізму (Я. Оуд). Постмодернізм в архітектурі новітнього часу: зародження і становлення.

Оформлення дизайну в окремий вид мистецтва. Його основні художні напрями.

Традиції модерну в європейському живописі 1940-х – 1960-х рр. Творчість Ф. Бекона, Ж. Дельвіля. Авангард (Ж. Брак, С. Далі). Розвиток постмодерністських напрямів. Оп-арт Б. Л. Райлі.

Вплив екзистенціалізму на розвиток європейської літератури. Творчість А. Камю, Ж.-П. Сартра, М. Гайдеггера. Література постмодерну (А. Моравія, Р. Шар, Р. Кено).

Класична музика післявоєнного періоду (А. Шонберг, Ф. Пуленк, П. Хіндеміт,). Відновлення джазових традицій після Другої світової війни. Генеза

і розвиток рок культури. Блюз і скіф – попередники європейського року. Феномен «Бітлс», «Роллінг Стоунс». «Британське вторгнення». Фолкрок.

Основні тенденції розвитку моди. Стиль «Нью Лук». Секс-символи і їхній вплив на модні тенденції. Нова молодіжна культура і мода («Бєбі Бумєрс» і «модос»). Мері Куант і її міні. Ідеї П. Кардена. Модний авангард – унісекс. Провідні модельєри – М. Боан, І. Сен-Лоран, Т. Лапідус. Культура хіпі і її вплив на європейську моду.

Молодіжні субкультури кінця 1940-х – 1960-х рр. Поняття «фендом». Хіпі, моди, скінхеди.

Розвиток європейського кінематографу. Мейнстрім післявоєнних часів. Фільм-ноір – один із провідних жанрів 1940-х – 1960-х рр. «Нова хвиля» у Франції та її представники. Арт-хаус (Ж.-Л. Годар, Ф. Фелліні). Авангардне кіномистецтво (Г. Ріхтер). Сюрреалізм у кіно (Ж. Кокто). Поняття «авторське кіно».

Театральне мистецтво. Творчість Ж. Ануя, Л. Жуве, П. Брук, П. Скофілд, А. Адамов. Вплив екзистенціалізму на європейський театр. «Бунт в англійському театральному мистецтві» початку 1960-х років. Шоу-бізнес і театральне мистецтва: проблема співіснування. Вуличні театри. Поява нових жанрів і напрямів – політична і постдокументальна драми.

Основні тенденції розвитку хореографічного мистецтва. Постановки «Королівського балету Великобританії», Англійського національного балету, трупі «Бале Рамбер», «Балету Єлисейських полів». Італійський балет кінця 1940-х – 1960-х рр. Німецька, данська і нідерландська школи балету. Танець модерн. Поява «контемпорері». Розвиток історичного і спортивного бальних танців. Поняття «соціальний танець». Фольклорне мистецтво.

Тема 2. 1970-ті – 1980-ті рр.: початок епохи постмодерну. Розвиток постмодерну в європейській архітектурі (Х. Холляйн, А. Россі, Р. Бофіль). Хай-тек (Н. Фостер, Р. Піано, Р. Роджерс, Н. Грімшоу та інші). Розмаїття стилів у дизайні.

Живопис постмодерну: основні тенденції 1970-х – 1990-х рр.

Європейська література останнього тридцятиліття XX ст. (Ж. Рубо, Ж. Прево, А. Роб-Грійє, М. Брютор, Ф. Соллерс, Х.-Р. Яусс та інші).

Європейське музичне мистецтво. Неокласицизм і його представники. Європейський джаз (Ф. Гульда, М. Соляль, Я. Гарбарек, К. Боллінг). Музичний авангард (П. Шеффер, К. Пендерецький та інші). Мінімалізм у музиці (М. Найман, В. Мертенс та інші). Криза рок музики на початку 1970-х рр. Поява панку. Група «Секс Пістолс». Трансформація панка. Хард-рок, Хеві-метал та їх представники. Рок музика 1990-х рр.: бріт-поп, гранж, поєднання з техно.

Розвиток європейського кіномистецтва. Менстрім 1970-х – 1980-х рр. Технічно новації і їхнє впровадження у кіно. Суб- і контркультура у кіномистецтві, їхні представники. Арт-хаус, фестивальне кіно та спеціальні проекти.

Європейське театральне мистецтво. Проблема фінансової залежності від держави і трансформація в умовах конкуренції з кіно і телебаченням.

Головні ознаки стилю «диско». Провідні модельєри епохи (Д. Армани, Д. Версачі). Мода 1980-х.: специфічні риси (П. Готьє, Д. Дольче і С. Габана).

Основні напрями розвитку хореографічного мистецтва. Національні балетні школи. Сучасні танці.

Субкультури – музичні, спортивні та інші.

Тема 3. Європейська культура кінця XX – початку XXI ст. Основні тенденції розвитку європейської архітектури і дизайну. Європейський живопис кінця XX – XXI ст.: загальна характеристика.

Сучасна класична, джаз і рок музика. Основні тенденції розвитку.

Кіномистецтво кінця XX – XXI ст.: напрями еволюції.

Сучасна література. Проблема існування у інформаційному і споживчому суспільстві.

Мода кінця XX – XXI ст. Вплив політичних подій на модні тенденції. Молодь – головний «споживач моди».

Хореографічне мистецтво кінця XX – XXI ст.

Молодіжні субкультури сучасності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб.	інд.	с. р.	л		п	лаб.	інд.	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 2. Культурні процеси міжвоєнного періоду												
Тема 1. Загальна характеристика європейської культури новітнього часу	20	4				16						
Тема 2. Розвиток європейської культури у міжвоєнний період	20	4				16						
Разом за розділом 1	40	8				32						
Розділ 2. Культура Європи другої половини ХХ – початку ХХІ ст.												
Тема 1. Тенденції культурних процесів другої половини 1940–1960-х рр.	16	4				12						
Тема 2. 1970-ті – 1980-ті рр.: початок епохи постмодерну.	16	4				12						
Тема 3. Європейська культура кінця ХХ – початку ХХІ ст.	18	4				14						
Разом за розділом 2	50	12				38						
Усього годин	90	20				70						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

Не передбачені навчальним планом.

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Ознайомлення із рекомендованою літературою з теми «Загальна характеристика європейської культури новітнього часу»	16
2	Ознайомлення із рекомендованою літературою з теми «Розвиток європейської культури у міжвоєнний період»	16
3	Ознайомлення із рекомендованою літературою з теми «Тенденції культурних процесів другої половини 1940–1960-х рр.»	12
4	Ознайомлення із рекомендованою літературою з теми «1970-ті – 1980-ті рр.: початок епохи постмодерну»	12
5	Ознайомлення із рекомендованою літературою з теми «Європейська культура кінця XX – початку XXI ст.»	14
	Разом	70

6. Індивідуальні завдання

7. Методи контролю

Письмовий контроль – 1) **контрольна робота** у вигляді есе і 2) **залікова робота** – відповідь на конкретне питання. Забезпечує глибоку і всебічну перевірку засвоєння, оскільки вимагає комплексу знань і умінь студента. У письмовій роботі студенту необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних завдань, проблем, крім того, виявляється ступінь оволодіння письмовою мовою, вміння логічно, адекватно проблемі скласти свій текст, давати власну оцінку історичним процесам.

Контрольна робота у вигляді есе.

Приклади завдань для контрольної роботи

1. Політичний режим на розвиток культури.
2. Художня культура в умовах тоталітаризму.
3. Взаємодія різних галузей художньої культури.

4. Специфіка національних європейських культур: загальна характеристика.
5. Альтернативне мистецтво ХХІ століття.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання			Екзамен (залікова робота)	Сума
Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальне завдання	Разом		
40		40	60	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70 – 89	добре	
50 – 69	задовільно	
1 – 49	незадовільно	не зараховано

Критерії оцінювання знань

Творча робота

Оцінка 35–40 балів передбачає повне і впевнене засвоєння програми курсу, знання основних джерел і додаткової літератури, вміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати історичні факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

20–34 бали виставляється за впевнене засвоєння курсу, знання історичної хронології, вміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки,

аналізувати історичний матеріал. А також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки.

1–19 балів передбачає часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. При цьому студент не вміє логічно мислити. Поставлене завдання виконане ним не повністю, але у його відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

0 балів виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал, передбачений програмою курсу.

Залікова робота

Оцінка 55–60 балів передбачає повне і впевнене засвоєння програми курсу, знання основних джерел і додаткової літератури, уміння аналізувати й узагальнювати історичний матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати історичні факти на основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

50–54 бали виставляється за впевнене засвоєння курсу, знання історичної хронології, уміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати історичний матеріал. А також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки.

40–49 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки «В», за наявності принципових помилок при викладенні засвоєного матеріалу або неповних висновків.

30–39 балів виставляється за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. При цьому студент не вміє логічно мислити. Поставлене завдання виконане ним не повністю, але у його відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

20–29 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки «D», а також, коли у студента виникають проблеми навіть з відтворенням основного матеріалу курсу.

0–19 балів виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал, передбачений програмою курсу.

Питання до заліку

1. Культурний процес декаданс та його вплив на розвиток художньої культури.
2. Зміни у традиційному підході до зображення реальності на початку XX ст.
3. Поезія сюрреалізму.
4. «Справжня» реальність сюрреалістичного роману.
5. Живопис сюрреалізму.
6. Європа після Другої світової війни та її культурні цінності.
7. Нові феномени культури новітнього часу.
8. Зміст поняття «суспільство споживання».
9. Маса та індивід у новітній час.
10. Індустрія розваг новітнього часу.
11. Засоби масової інформації та їхній вплив на розвиток культури.
12. Контркультура й молодіжні рухи другої половини XX ст.
13. Комерціалізація авангарду у новітній час.
14. Поп-арт 1950 – 60-х рр. та його теоретична основа.
15. Інформаційна революція: її культурні наслідки.
16. Нові будівельні матеріали і технології. Їхній вплив на розвиток архітектури.
17. Модерн в архітектурі та його національні різновиди – «югендстиль» і «ар нуво».
18. Архітектори баухаузу.
19. П'ять тезисів Ле Корбюзьє, які визначили сучасний архітектурний стиль.
20. Поняття «хай тек» в архітектурі новітнього часу.
21. Постмодернізм в архітектурі.
22. Дизайн в культурі новітнього часу.
23. Імпресіонізм, неоімпресіонізм і постімпресіонізм в образотворчому мистецтві.
24. Символізм у живописі новітнього часу.

25. Поява та розвиток метафізичного живопису. Його основні принципи.
26. Абстракціонізм в європейському образотворчому мистецтві.
27. Кубізм як авангардистський напрям.
28. Основні тенденції розвитку європейського живопису у ХХІ ст.
29. Конкуренція кінематографа і телебачення.
30. Роль професії режисера у сучасному театральному мистецтві.
31. Принципи «надмаріонетки», «біомеханіки», «відсторонення» та їхнє застосування у сучасному театральному мистецтві.
32. Традиції класицизму в літературі.
33. Вплив модернізму на розвиток літератури.
34. Еволюція літературних жанрів під час Другої світової війни.
35. Екзистенціалізм та його прояви у літературі.
36. Стилiстичний плюралізм новітнього часу.
37. Основні тенденції розвитку літератури у ХХІ столітті.
38. Знакові літературні твори новітньої доби.
39. Ускладнення музичної мови у ХХ – на початку ХХІ ст.
40. Розвиток класичної музики у новітній час.
41. Звернення композиторів до фольклорних мотивів.
42. Вплив джазу на класичну музику.
43. Поява перших джазових колективів і клубів у Європі.
44. Відновлення джазових традицій після Другої світової війни.
45. Генеза і розвиток рок культури.
46. Рок-н-рол у 1950-х роках.
47. Криза рок музики на початку 1970-х. Зародження панку, хард-року і хеві-металу та особливості цієї музики.
48. Напрями музики кінця ХХ – початку ХХІ ст.: пост-панк, треш, гранж, ритм-енд-блюз.
49. Синтетичність як основна ознака кіно.
50. Видатні твори німого кіно.
51. Поява звукового кінематографа.

52. Роль кіно у тоталітарних державах.
53. Розвиток національних шкіл кіномистецтва на початку ХХІ ст.
54. Італійський неореалізм.
55. «Нова хвиля» у французькому кіно та її основні ознаки.
56. Жанри кіно.
57. Основні тенденції розвитку європейського кіно наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
58. Коко Шанель та її вплив на розвиток європейської моди.
59. Емансипація і модні тенденції.
60. Мода часів Другої світової війни.
61. Стиль «New Look».
62. Основні риси моди 1950-х.
63. «Бєбі бумєрс», «Modos», «міні» і «унісекс» – напрями 1960-х.
64. Рух хіпі та його відображення у моді.
65. Рух хіпі та його відображення у моді.
66. Мода 1980-х.
67. «Haute Couture» наприкінці ХХ ст. Нові віяння ХХІ ст.
68. Розвиток балету у ХХ – на початку ХХІ століття.
69. Бальний танець новітньої доби: стандартний і латиноамериканський стилі.
70. Модєрн, пост-модєрн, contemporary – основні етапи еволюції сценічного танцю новітнього часу.
71. Розвиток фольклорних і соціальних (масових або побутових) танців у Європі.
72. Зміст поняття «постмодєрнізм».
73. Зміст терміну «mass-media».
74. Роль ЗМІ у сучасному суспільстві.

9. Рекомендована література

Основна література

1. Антология исследований культуры. СПб., 1997.
2. Вебер, М. Избранное. Образ общества. М., 1994.
3. Гадамер, Х.-Г. Истина и метод. М., 1988.
4. Гуревич, П. Философия культуры. М., 1995.
5. Ерасов, Б. Социальная культурология. В 2-х частях. Учебное пособие. М., 1994.
6. Ионин, Л. Социология культуры. Учебное пособие. М., 1996.
7. Каган, М. Философия культуры. СПб., 1996.
8. Кукаркин, А. Буржуазная массовая культура. М., 1985.
9. Лотман, Ю. Культура и взрыв. М., 1992.
10. Морфология культуры. Структура и динамика. Учебное пособие / Отв. ред. Г. Аванесова. М., 1994.
11. Новейшая история стран Европы и Америки. XX век: Учебник для студентов высших учебных заведений: В 2-х частях / Под ред. А. Родригеса, М. Пономарёва. Ч. 1. М., 2003.
12. Ортега-и-Гассет, Х. Восстание масс // Эстетика. Философия культуры. М., 1991.
13. Очерки истории мировой культуры. Учебное пособие для вузов / Под ред. Т. Кузнецова. М., 1997.
14. Пелипенко, А. Культура как система. М., 1998.
15. Романов, В. Историческое развитие культуры. Проблемы типологии. М., 1991.
16. Сорокин, П. Человек. Цивилизация. Общество. М., 1992.
17. Художественные модели мироздания: XX век. Взаимодействие искусств в поисках нового образа мира. Кн. 2. М., 1999.
18. Шедевры искусства XX века. М., 1997.
19. Шпенглер, О. Закат Европы. М., 1993.

Допоміжна література

1. Адорно Т. Введение в социологию музыки // Избранное: Социология музыки. М.-СПб., 1999.
2. Андреев Л. Импрессионизм. М., 1980.
3. Антология французского сюрреализма. 20-е годы. М., 1994.
4. Батракова С. Образ мира в живописи XX века // Мировое древо. М., 1992. № 1.
5. Белый А. Символизм как миропонимание. М., 1994.
6. Вельш В. «Постмодерн». Генеалогия и значение одного спорного понятия // Путь. М., 1992. № 1.
7. Гидденс, Э. Постмодерн // Философия истории. Серия «Антология». М., 1995.
8. Жирмунский, В. Теория литературы. Поэтика. Стилистика. Избранные труды. Л., 1977.
9. Западноевропейское искусство. XX век. М., 1987.
10. Зейле П. Модернизм и авангардизм. Рига, 1989.
11. История живописи. XX век. М., 2001.
12. Кандинский, В. Избранные труды по теории искусства. М., 2001.
13. Козловски П. Культура постмодерна. М., 1997.
14. Кристиан Дж. Символисты и декаданты. М., 2000.
15. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна. М.-СПб., 1998.
16. Литературная теория немецкого романтизма / Под ред. Н. Верковского. Л., 1934.
17. Лосев А. Проблема символа и реалистическое искусство. М., 1995.
18. Малевич К. От кубизма к супрематизму. М., 1916.
19. Маньковская Н. Эстетика постмодернизма. СПб., 2000.
20. Михайлов А. Языки культуры. М., 1997.
21. Строев А. «Те, кто поправляет Фортуну». Авантюристы Просвещения. М., 1998.
22. Мидан Ж.-П. Модерн : Франция. М., 2000.

23. Мириманов В. Европейский авангард и традиционное искусство (проблема конвергенции) // Мировое древо. М., 1993. № 2.
24. Николетти Дж. Гоген. М., 2000.
25. Новая постиндустриальная волна на Западе. М., 1999.
26. Новая технократическая волна на Западе. М., 1986.
27. О литературно-художественных течениях XX века / Под ред. Л. Андреева, А. Соколова. М., 1966.
28. Реваяд Дж. Постимпрессионизм. От Ван Гога до Гогена. М.-Л., 1962.
29. Руднев В. Словарь культуры XX века. М., 1997.
30. Сарабьянов Д. Стиль модерн. М., 1989.
31. Турчин В. По лабиринтам авангарда. М., 1993.
32. Турчин В. Социальные и эстетические противоречия стиля модерн // Вестник Московского университета. Серия «История». 1977. № 6.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Особистий сайт і блог Миколенка Д. В. <https://dmykolenko.wordpress.com/>
2. Сайт дистанційного навчання ХНУ імені В. Н. Каразіна <http://dist.karazin.ua/moodle/login/index.php>

Анотація

Спецкурс «Культура Європи новітнього часу» розроблено для студентів історичного факультету денного відділення зі спеціалізації «Всесвітня історія». Він має на меті вивчення особливостей культурного розвитку країн Старого світу, пов'язаних з формуванням нового бачення світу, науково-технічних прогресом, а відтак змінами ставлення до предметів мистецтва, реалій, буття. Цей процес вирізняється бурхливим пошуком образотворчих прийомів та експериментальною спробою створення стилю, який відповідав би новому світогляду.

Аннотация

Спецкурс «Культура Европы новейшего времени» разработан для студентов исторического факультета дневного отделения, которые специализируются по направлению «Всемирная история». Его цель заключается изучение особенностей культурного развития стран Старого Света, связанных с формированием нового видения мира, научно-техническим прогрессом, а также изменениями отношения к предметам искусства, реалий, бытия. Этот процесс отличался бурным поиском изобразительных приемов и экспериментальной попыткой создания стиля, который бы соответствовал новому мировоззрению.

Summary

Special course «Culture of Europe of contemporary times» is developed for full-time students of historical faculty who are specialized in «History of the World». Its purpose is to study the peculiarities of cultural development of the Old World countries, connected with the formation of the new world vision, scientific progress, as well as changes in attitudes to the subject matter of art, the realities of life. This process was characterized by the rapid search of visual techniques and experimental attempt to create styles, which would correspond with a new worldview.